

Téma: Nástroje společnosti k ochraně přírody a krajiny

Autor:	Mgr. Lenka Jorová
Číslo projektu:	CZ.1.07/1.5.00/34.1072
Ročník:	2.
Obor vzdělávání:	Cestovní ruch
Vzdělávací oblast:	Přírodovědné vzdělávání
Tematická oblast:	Člověk a životní prostředí
Vytvořeno dne:	listopad 2012
Anotace:	Žáci charakterizují nástroje společnosti jako prostředky k ochraně přírody a krajiny, rozlišují jednotlivé typy prostředků a uvádí jejich konkrétní využití v praxi. Žáci po prostudování prezentace, závěrečném shrnutí, kde jsou vyzdvíženy nejdůležitější informace, chápou důležitost udržení kvality životního prostředí pro další generace. V závěru prezentace mohou žáci rozšířit své znalosti a dovednosti doplňujícími úkoly.

Nástroje na ochranu ŽP

- Prostředky a metody, kterými stát dosahuje cílů státní politiky v oblasti životního prostředí
- Občané však musí sami chtít změnit své chování vzhledem k okolnímu prostředí
- Rozlišujeme nástroje:
 - ekonomické
 - právní
 - informační

Ekonomické nástroje

- Platby
 - za využívání různých služeb (využívání přírodních zdrojů – voda, za odvoz odpadů apod.)
- Pokuty
 - za porušování nastavených pravidel (zákony a nařízení)
 - kontrolují obecní, krajské úřady, ČIŽP ČR
- Daňová soustava
 - daňové úlevy za ekologicky motivované jednání

Ekonomické nástroje

- Finanční zvýhodnění
 - nižší daně a cla za zboží a služby ekologicky šetrné
 - dotace, výhodné úvěry a půjčky
 - MŽP a Státní fond životního prostředí podporuje:
 - výstavbu čistících zařízení
 - přístupy vedoucí k šetření energie
 - přístupy vedoucí k využívání obnovitelných zdrojů energie
 - ekologicky šetrné zemědělství
 - ochrana druhové rozmanitosti

POŠKOZOVÁNÍ ŽP SE NESMÍ VYPLÁCET

Právní nástroje

- Zákony ochraňují prostředí i zdraví lidí
- Vždy musí být uveden postih
- Soustava zákonů České republiky
 - Ústava České republiky
 - Listina základních práv a svobod
 - zákon č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny + další zákony, právní normy, vyhlášky a nařízení

Právní nástroje

- Zapojování veřejnosti do rozhodování
 - každý investor musí nechat posoudit při spoluúčasti veřejnosti možné dopady projektu na životní prostředí
- Přístup k soudům

Informační nástroje

- Zpřístupňování informací a právo na informace
 - přístup informací pro širokou veřejnost
 - zapojení obyvatel do rozhodovací sféry
- Právo na informace
 - uzákonění práva občanů nahlížet, kopírovat si a seznamovat se s dokumenty ve vlastnictví státní správy
 - zprávy o stavu ŽP
 - registry úniků a přenosů znečišťujících látek
- Podpora environmentálního vzdělávání, výchovy a osvěty (EVVO)

Informační nástroje

- Ecolabelling (ekonálepky)
 - způsob označování výrobků, které jsou ekologičtější než ostatní výrobky stejného druhu
 - označení používaná u nás:
 - ekologicky šetrný výrobek – garant MŽP
 - Pro-bio – garant MZ, produkt ekologické zemědělství
 - energetické štítky elektrospotřebičů

Úkoly

- Najděte, zjistěte, jak vypadá značka pro ekologicky šetrný výrobek.
- Uved'te, jaké výrobky jsou na seznamu ekologicky šetrných výrobků.
- Najděte další značky, které se používají, například u kosmetických výrobků netestovaných na zvířatech apod.

Úkoly - řešení

- Seznam ekologicky šetrných výrobků lze najít například na stránkách České informační agentura životního prostředí – www.cenia.cz
- Další příklady používaných označení:
 - ekoznačka EU „The Flower“
 - netestováno na zvířatech
 - přírodní kosmetika
 - energetické štítky na elektrospotřebičích
 - Energy star – zařízení s nízkou spotřebou
 - logo ELI – úsporná světelná zařízení

Shrnutí - PAMATUJ !

- Nástroje = prostředky k udržení a zlepšení kvality ŽP
- Ekonomické
 - platby, pokuty, slevy na daních, dotace a podpora
- Právní
 - soustava zákonů, norem a pravidel, právo na soud
- Informační
 - dostupnost informací, podpora EVVO, ekonálepky

Použité zkratky

- ČIŽP ČR – Česká inspekce životního prostředí České republiky
- EVVO – environmentální vzdělávání, výchova a osvěta
- MŽP – ministerstvo životního prostředí
- MZ – ministerstvo zemědělství
- ŽP – životní prostředí

Použité zdroje

1. BRANIŠ, M. *Základy ekologie a ochrany životního*. 3. vydání. Praha: Informatorium, 2004. ISBN 80-7333-024-5.
2. ČINČERA, Jan. Participační nástroje environmentální politiky. [online]. [cit. 2012-11-12]. Dostupné z: <http://www.kch.tul.cz/texty/sedlbauer/tema10.htm>
3. KVASNIČKOVÁ, D. *Základy ekologie*. 3. vydání. Praha: Fortuna, 2004. ISBN 80-7168-902-5.
4. VÍCHA, O. Ochrana životního prostředí a její nástroje. [online]. [cit. 2012-11-12]. Dostupné z: http://www.pf.upol.cz/fileadmin/user_upload/PF-katedry/spravni-pravo/Zivotko/ZPZP/ZPZP_01_Role_prava.pdf

Vzhledem k autorským zákonům neobsahuje prezentace obrázky. Pro využití ve výuce doporučuji pro zpestření obrázky doplnit.